

Bồi dưỡng năng lực định hướng dư luận xã hội cho học viên ở Trường Sĩ quan Chính trị trong bối cảnh hiện nay

Nguyễn Xuân Khải*

*ThS. Hệ 5 - Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Received: 10/01/2024; Accepted: 12/01/2024; Published: 15/01/2024

Abstract: The ability to shape public opinion is a specialized professional ability required of managers and officers in the Vietnam People's Army. The study aims to point out the requirements and solutions of activities to foster the capacity to orient public opinion for cadets at the Political Officer college today.

Keywords: Capacity, cadet, public opinion orientation.

1. Đặt vấn đề

Dư luận xã hội (DLXH) là một hiện tượng trong đời sống xã hội, phản ánh nhận thức, thái độ và tình cảm của các nhóm công chúng đối với những sự kiện, hiện tượng xuất hiện trong đời sống được xã hội quan tâm. Trong công tác tư tưởng của Đảng, DLXH vừa là một xuất phát điểm, vừa là một mục tiêu cần đạt tới. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng chỉ rõ: “Chú trọng nắm bắt, định hướng dư luận xã hội, bảo đảm thống nhất tư tưởng trong Đảng, đồng thuận cao trong xã hội”⁽¹⁾. Định hướng DLXH thực chất là quá trình tác động hợp quy luật vào diễn biến của nó, nhằm xác định phương hướng đúng để thúc đẩy sự hình thành DLXH tích cực, có tính tư tưởng cao, có tác dụng giáo dục, phù hợp với sự tiến bộ xã hội. Để nâng cao hiệu quả định hướng DLXH, đáp ứng yêu cầu của công tác tư tưởng hiện nay cần thực hiện nhiều giải pháp: về lãnh đạo, quản lý; về nâng cao chất lượng nghiên cứu DLXH; về đào tạo, bồi dưỡng nâng cao năng lực cán bộ công tác DLXH và nhiều giải pháp khác.

Nhận thức rõ tầm quan trọng của công tác định hướng DLXH, ngày 12/5/2022 Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam đã ra Quyết định số 775/QĐ-CT về “Ban hành Quy chế công tác quản lý tư tưởng quân nhân; nắm và định hướng dư luận trong Quân đội nhân dân Việt Nam”. Theo đó, năng lực định hướng DLXH là một trong những năng lực nghề nghiệp của người cán bộ trong nắm bắt và quản lý tư tưởng quân nhân. Người cán bộ có năng lực định hướng DLXH sẽ biết nắm và định hướng DLXH góp phần xây dựng bầu không khí tâm lý tích cực, lành mạnh; tạo sự đoàn kết, thống nhất cao trong tập thể quân nhân. Bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường Sĩ quan Chính trị (SQCT) - những hạt nhân chủ trì về chính trị ở các đơn vị cơ sở sau này sẽ trực tiếp nâng cao bản lĩnh

chính trị, năng lực nghề nghiệp của cán bộ, sĩ quan trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và góp phần xây dựng quân đội, đơn vị vững mạnh về chính trị và tư tưởng.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay

Ở Trường SQCT, hoạt động chủ đạo của học viên là học tập, rèn luyện để trở thành người cán bộ chính trị cấp phân đội theo mô hình, mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Do vậy, quá trình học tập, rèn luyện, mỗi học viên phải không ngừng nỗ lực, phấn đấu, vươn lên nhằm chiếm lĩnh tri thức, hình thành kỹ xảo, kỹ năng nghề nghiệp đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo đã đề ra. Trong đó, bồi dưỡng nâng cao năng lực định hướng DLXH cũng là một trong những nhiệm vụ rất quan trọng, góp phần hoàn thiện phẩm chất, năng lực, phương pháp, tác phong của đội ngũ sĩ quan tương lai.

Trong những năm qua, nhà trường luôn quan tâm nắm bắt DLXH và có nhiều chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn, định hướng DLXH đúng đắn trong cơ quan, đơn vị. Đặc biệt, Đảng ủy, Ban Giám hiệu nhà trường luôn quan tâm đến công tác giáo dục, bồi dưỡng các phẩm chất, năng lực, kỹ năng cho học viên, trong đó có bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH. Nhờ đó, những tác động của DLXH trong các tập thể quân nhân luôn được định hướng đúng đắn, kịp thời, góp phần giữ vững ổn định chính trị, tư tưởng và nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo trong tình hình mới. Nội dung bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên tương đối toàn diện, đảm bảo tính định hướng; hình thức, biện pháp bồi dưỡng khá đa dạng và bước đầu có sự phù hợp. Đa số học viên đều có nhận thức đúng đắn về DLXH và vai trò, chức năng của nó; nhận thức được ý nghĩa của công tác nắm và định hướng DLXH, thể

hiện qua tính tích cực học tập, rèn luyện và bước đầu hình thành năng lực định hướng DLXH trong quá trình học tập, công tác, góp phần hoàn thiện nhân cách người cán bộ, sĩ quan đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội trong tình hình mới.

Tuy nhiên, trước yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới, công tác bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT còn bộc lộ những hạn chế nhất định. Nhận thức, trách nhiệm của một số chủ thể trong bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên chưa cao; một số nội dung, hình thức, biện pháp bồi dưỡng chưa thực sự phù hợp và sáng tạo, chưa sát với đặc thù hoạt động học tập, rèn luyện và chức trách, nhiệm vụ của học viên sau khi ra trường; nhận thức, trách nhiệm và tính tích cực của một số học viên trong tự bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH còn hạn chế... Do vậy, năng lực định hướng DLXH của học viên chưa cao, chưa nhanh nhạy, thuần thực và hiệu quả, ảnh hưởng đến chất lượng quản lý tư tưởng, nắm và định hướng DLXH trong tập thể học viên cũng như trong quá trình công tác trên cương vị đảm nhiệm sau khi ra trường. Do đó, nghiên cứu vấn đề bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên là vấn đề có ý nghĩa to lớn nhằm cung cấp những luận cứ khoa học để đề xuất các cách thức, biện pháp phù hợp nhằm phát triển năng lực định hướng DLXH cho học viên.

2.2. Yêu cầu của hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay

2.2.1. Thứ nhất, hoạt động bồi dưỡng phải đặt dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chỉ huy các cấp và sự hướng dẫn của cơ quan chính trị. Đây là yêu cầu có tính nguyên tắc, bảo đảm cho hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay được lãnh đạo, chỉ đạo chặt chẽ, tránh lệch lạc, thiếu tính thực tiễn, không đạt được mục đích; đồng thời là cơ sở huy động và kết hợp mọi lực lượng tham gia vào hoạt động này. Trước hết, cần quán triệt, vận dụng sáng tạo các nghị quyết, chỉ thị của Đảng, quân đội về tăng cường công tác tư tưởng, nắm và định hướng DLXH, xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị. Từ đó, giữ vững sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện của cấp ủy đảng đối với hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở nhà trường gắn với mục tiêu, yêu cầu đào tạo, đồng thời coi đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên của các tổ chức, lực lượng. Quy định rõ trách nhiệm của cấp ủy, người chỉ huy các cấp trong tổ chức triển khai và thực hiện. Tăng cường giữ

vững đoàn kết, thống nhất, củng cố sự đồng thuận và lòng tin của học viên đối với cấp ủy, chỉ huy các cấp trong đơn vị. Bên cạnh đó, cấp ủy, tổ chức đảng cần xác định chủ trương, biện pháp lãnh đạo; người chỉ huy có kế hoạch triển khai, phát huy trách nhiệm của các lực lượng và cá nhân có liên quan; xem đây là cơ sở pháp lý quan trọng để tổ chức hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở đơn vị mình đạt mục đích, yêu cầu đặt ra.

2.2.2. Thứ hai, phải bám sát thực tiễn, diễn biến của DLXH, chủ động, kịp thời điều chỉnh nội dung, hình thức, biện pháp theo hướng toàn diện, trực tiếp và phù hợp. Yêu cầu này đòi hỏi hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên phải tuân thủ đúng quy trình, bảo đảm tính liên tục trong các khâu, các bước. Trên cơ sở bám sát diễn biến nảy sinh, hình thành của DLXH, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, yêu cầu xây dựng quân đội trong tình hình mới, mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường, nhiệm vụ của đơn vị, các chủ thể tiến hành bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH phải kịp thời bổ sung, điều chỉnh nội dung, hình thức, biện pháp tiến hành cho phù hợp. Các hình thức, biện pháp phải phong phú, đa dạng, trực tiếp, phù hợp với đặc điểm của từng đối tượng học viên. Nội dung định hướng phải bảo đảm tính toàn diện cả về lý luận, thực tiễn và trang bị kỹ năng nghề nghiệp cho học viên. Cùng với đó, hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cần phải tiến hành thường xuyên, liên tục, gắn liền với quá trình thực hiện nhiệm vụ học tập, rèn luyện của người học, tránh làm hình thức dẫn đến chất lượng, hiệu quả không cao.

2.2.3. Thứ ba, phát huy sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, lực lượng trong hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay. Đây là yêu cầu tác động trực tiếp, quyết định đến chất lượng, hiệu quả của hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên hiện nay. Trong đó, cấp ủy, chỉ huy các cấp, các chủ thể, lực lượng không những giữ vai trò lãnh đạo, tổ chức thực hiện hoạt động bồi dưỡng mà còn định hướng DLXH và điều chỉnh hành vi, đấu tranh ngăn chặn sự thâm nhập, ảnh hưởng của những sự kiện, hiện tượng tiêu cực trong và ngoài quân đội đến học viên. Thực hiện yêu cầu này đòi hỏi các chủ thể, lực lượng phải phát huy tốt vai trò, trách nhiệm, chủ động, kiên quyết, sáng tạo để tạo thành sức mạnh tổng hợp trong tiến hành hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên. Mỗi tổ chức, lực lượng phải tăng cường hiệp đồng, phối hợp chặt chẽ, tạo sự thống nhất, đồng thuận trong nhận thức

và hành động; kịp thời điều chỉnh, khắc phục những hành vi, biểu hiện lệch lạc trong quá trình thực hiện.

2.3. Một số giải pháp bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay

2.3.1. Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm và sự phối hợp giữa các lực lượng trong *hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên*

Đây là giải pháp có ý nghĩa quan trọng hàng đầu của hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay; là cơ sở bảo đảm cho hoạt động này được tiến hành đúng hướng. Hiệu quả hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên phụ thuộc vào nhận thức, trách nhiệm và sự phối hợp thống nhất chặt chẽ của các lực lượng trong tất cả các khâu, các bước của quá trình bồi dưỡng.

Trước hết, cần nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, các lực lượng về ý nghĩa, tầm quan trọng, sự cần thiết cũng như những thuận lợi, khó khăn của hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên hiện nay. Trên cơ sở thấy rõ được ý nghĩa, tầm quan trọng của năng lực định hướng DLXH đối với người học viên; yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng quân đội trong tình hình mới; thực tiễn các vấn đề DLXH đang tác động vào môi trường tập thể quân sự ở nhà trường đòi hỏi cấp ủy, cán bộ chủ trì các cấp phải xác định rõ mục tiêu, nội dung, hình thức, biện pháp, kế hoạch bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên phù hợp, hiệu quả. Bên cạnh đó, các lực lượng, trực tiếp là cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ chủ trì, cơ quan chức năng cần nhận thức đúng vai trò, trách nhiệm của mình trong hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên.

Thường xuyên hoặc định kỳ tổ chức các lớp tập huấn, bồi dưỡng, tọa đàm, trao đổi kinh nghiệm, sinh hoạt của các tổ chức, lực lượng; thông qua các hội nghị sơ, tổng kết và thực tiễn quá trình thực hiện nhiệm vụ ở các đơn vị để tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể, lực lượng trong hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên.

2.3.2. Hai là, tổ chức tốt các hoạt động bồi dưỡng nâng cao kiến thức toàn diện cho học viên

Đây là giải pháp giữ vai trò rất quan trọng trong bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên. Kiến thức là mặt biểu hiện đầu tiên, là thành phần quan trọng và là cơ sở để hình thành năng lực định hướng DLXH cho học viên. Khi học viên có kiến thức sâu rộng, vững chắc sẽ là nền tảng giúp họ nhìn

nhận, đánh giá, luận giải một cách khoa học những tình huống, sự kiện, hiện tượng diễn ra trong đời sống xã hội tác động vào tập thể và từng quân nhân để từ đó định hướng, điều khiển chúng theo hướng tích cực.

Bồi dưỡng, trang bị kiến thức toàn diện cho học viên, trước hết tập trung vào bồi dưỡng, nâng cao những kiến thức khoa học quân sự và kiến thức KHXH&NV quân sự; kiến thức, hiểu biết về sự phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội của đất nước và quân đội. Trong đó, tập trung bồi dưỡng trình độ lý luận chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối quan điểm của Đảng, nhiệm vụ của cách mạng, của quân đội, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đồng thời, cần phải thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao kiến thức chuyên sâu về công tác đảng, công tác chính trị, lý luận và thực tiễn công tác tư tưởng, công tác tổ chức, đặc biệt là những vấn đề lý luận chính trị mới bổ sung, những vấn đề chính trị phức tạp nảy sinh từ thực tiễn xã hội, những đòi hỏi của công tác giáo dục chính trị trong tình hình mới ở đơn vị.

Để thực hiện có hiệu quả việc bồi dưỡng những nội dung kiến thức nêu trên, các chủ thể tham gia hoạt động bồi dưỡng kiến thức cho học viên cần nhận thức một cách sâu sắc và đầy đủ về việc bồi dưỡng kiến thức toàn diện, nhất là kiến thức phục vụ cho hoạt động định hướng DLXH. Cần đưa hoạt động bồi dưỡng trở thành một hoạt động thường xuyên, chủ yếu và thiết thực, gắn chặt với quá trình giáo dục đào tạo ở nhà trường. Bên cạnh đó, thường xuyên đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp bồi dưỡng cho phù hợp với đặc điểm, tình hình nhiệm vụ của từng đối tượng học viên.

2.3.3. Ba là, đa dạng hóa các hình thức bồi dưỡng, rèn luyện kỹ năng định hướng DLXH cho học viên

Đây là giải pháp cơ bản, góp phần tạo hứng thú và sự linh hoạt, sáng tạo cho học viên trong quá trình bồi dưỡng, rèn luyện kỹ năng, nâng cao năng lực định hướng DLXH. Đa dạng hoá các hình thức bồi dưỡng kỹ năng định hướng DLXH sẽ góp phần phát huy được hiệu quả tổng hợp của các hình thức hoạt động trong đơn vị, hướng đến nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên.

Để đảm bảo cho học viên rèn luyện kỹ năng định hướng DLXH của bản thân phù hợp với mục tiêu, yêu cầu của hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH, cần lựa chọn cách thức, phương pháp và tổ chức các hoạt động *tương ứng* bồi dưỡng kỹ năng định hướng DLXH phù hợp với từng đối tượng

học viên. Tổ chức tốt các hoạt động ngoại khóa gắn với rèn luyện kỹ năng định hướng DLXH. Vận dụng linh hoạt, sáng tạo các hình thức sinh hoạt tổ chức đảng, sinh hoạt đơn vị, sinh hoạt của các tổ chức quần chúng và hội đồng quần nhân góp phần bồi dưỡng kỹ năng định hướng DLXH cho học viên. Ứng dụng hiệu quả các thành tựu khoa học, công nghệ và phương tiện truyền thông vào bồi dưỡng kỹ năng định hướng DLXH cho học viên. Đồng thời, thông qua những hoạt động là điều kiện quan trọng giúp cho cán bộ lãnh đạo, chỉ huy các cấp và các lực lượng sư phạm trong nhà trường cũng như mỗi học viên nhìn nhận, đánh giá một cách chính xác và khoa học trình độ kiến thức, kinh nghiệm của mỗi học viên, để từ đó có kế hoạch bồi dưỡng và rèn luyện một cách hợp lý, đảm bảo cho quá trình rèn luyện kỹ năng, nâng cao năng lực định hướng DLXH ngày càng có hiệu quả.

2.3.4. Bốn là, phát huy vai trò tự giác, tích cực trong tự học tập, rèn luyện nâng cao năng lực định hướng DLXH của học viên

Tích tích cực, tự giác trong học tập, rèn luyện có ý nghĩa quyết định trực tiếp trong việc rèn luyện, nâng cao năng lực nói chung, năng lực định hướng DLXH nói riêng của học viên. Giải pháp này khẳng định vai trò chủ thể của học viên trong nỗ lực chuyển hóa những yêu cầu khách quan thành những hoạt động tích cực, chủ động của chính bản thân họ.

Trước hết, mỗi học viên cần chủ động, tự giác trong đánh giá đúng về những tác động của DLXH, những ưu điểm, hạn chế về năng lực định hướng DLXH của mình, từ đó xây dựng động cơ đúng đắn, ý chí quyết tâm cao trong tự bồi dưỡng, tự rèn luyện năng lực định hướng DLXH. Từ đó, mỗi học viên xác định kế hoạch tự bồi dưỡng, tự rèn luyện nâng cao năng lực định hướng DLXH một cách khoa học; lựa chọn và quyết tâm thực hiện nghiêm túc các nội dung, biện pháp, gắn với thường xuyên tự kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện kế hoạch tự bồi dưỡng, tự rèn luyện. Bên cạnh đó, phát huy tốt vai trò của cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ chủ trì, cơ quan chức năng các cấp trong lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, hướng dẫn, tổ chức việc bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH nhằm giúp học viên thực hiện có hiệu quả việc tự bồi dưỡng, tự rèn luyện.

2.3.5. Năm là, xây dựng các tập thể học viên gắn với xây dựng môi trường văn hoá sư phạm quân sự tích cực, lành mạnh trong nhà trường kết hợp bảo đảm tốt điều kiện cơ sở vật chất phục vụ cho hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên

Đây là giải pháp có ý nghĩa thực tiễn, tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH đạt chất lượng, hiệu quả. Bởi lẽ, mọi hoạt động trong quá trình thực hiện chức trách, nhiệm vụ của học viên đều diễn ra trong môi trường chính trị, văn hóa sư phạm quân sự. Cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã khẳng định: “Muốn có xã hội tốt thì phải có con người tốt, muốn có con người tốt thì phải có môi trường tốt”⁽²⁾.

Môi trường văn hoá sư phạm tích cực, lành mạnh được xây dựng dựa trên rất nhiều các yếu tố khác nhau. Trước hết, cần tập trung nâng cao trình độ phát triển của tập thể, ý thức chính trị của cán bộ, học viên; củng cố các mối quan hệ qua lại tích cực, tốt đẹp giữa các quần nhân trong tập thể; xây dựng bầu không khí tâm lý trong các tập thể học viên. Đồng thời, đảm bảo điều kiện cơ sở vật chất cần thiết cho hoạt động bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH trong nhà trường: đảm bảo trang bị, vật tư công tác đảng, công tác chính trị, các thiết chế văn hóa, mạng truyền thanh nội bộ, hệ thống giáo trình, tài liệu tham khảo, tăng cường các bài tập thực hành... đó chính là những điều kiện quan trọng làm cho chất lượng, hiệu quả hoạt động bồi dưỡng ngày càng được nâng cao.

3. Kết luận

Các yêu cầu, giải pháp nhằm bồi dưỡng năng lực định hướng DLXH cho học viên ở Trường SQCT hiện nay có mối quan hệ biện chứng, quy định, tác động lẫn nhau trong một chỉnh thể thống nhất và trọn vẹn. Vì vậy, muốn bồi dưỡng, nâng cao năng lực định hướng DLXH cho học viên đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo, đảm bảo cho học viên hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao trong học tập, rèn luyện cũng như trên cương vị đảm nhiệm sau này, yêu cầu trong quá trình triển khai phải thực hiện đồng bộ các giải pháp và có sự phối hợp thống nhất giữa các lực lượng.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Tập 1*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
2. Phạm Văn Đồng, *Văn hóa và đổi mới*, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1995.
3. Lương Khắc Hiếu (Chủ biên), *Nghiên cứu và định hướng dư luận xã hội*, Nxb Lý luận Chính trị, Hà Nội, 2014.
4. Tổng cục Chính trị, Quyết định 775/ QĐ-CT “Ban hành Quy chế công tác quản lý tư tưởng quần nhân; nắm và định hướng dư luận trong Quân đội nhân dân Việt Nam”, Hà Nội, 12/5/2022.